

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ  
ІВАНО-ФРАНКІВСЬКИЙ НАВЧАЛЬНО – НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ  
МЕНЕДЖМЕНТУ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор ІФННІМ

Галина ЛЯХОВИЧ

«» \* 2024 р.



ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з НПР

Віктор ОСТРОВЕРХОВ

«» \* 2024 р.



РОБОЧА ПРОГРАМА

з дисципліни  
«БАНКІВСЬКА СПРАВА»

Ступінь вищої освіти – бакалавр

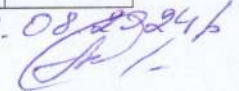
Галузь знань 07 – Управління та адміністрування

Спеціальність 076– Підприємництво та торгівля

Освітньо-професійна програма – «Підприємництво та торгівля»

Кафедра управління та адміністрування

Форма навчання	Курс	Семестр	Лекції (год.)	Практ. (семін.) (год.)	ІРС (год.)	Тренінг, (год.)	Самост. робота студ. (год.)	Разом (год.)	Іспит (семестр)
Денна	2	3	30	30	3	8	49	120	3
Заочна	2	3	8	4			108	120	3

30.08.2024  


Івано-Франківськ, ІФННІМ – 2024

## СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «Банківська справа»

### 1. Опис дисципліни «Банківська справа»

Дисципліна «Банківська справа»	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
<b>Кількість кредитів ECTS - 4</b>	Галузь знань – 07 Управління та адміністрування	<b>Статус дисципліни</b> блок обов'язкових дисциплін, цикл професійної підготовки <b>Мова навчання</b> українська
<b>Кількість залікових модулів – 5</b>	<b>Спеціальність 076 –</b> Підприємництво та торгівля	Рік підготовки: <i>Денна – другий</i> <i>Заочна – другий</i> Семестр: <i>Денна – третій</i> <i>Заочна – третій</i>
<b>Кількість змістових модулів – 2</b>	<b>Освітньо-професійна програма</b> «Підприємництво та торгівля»	Лекції: <i>Денна – 30 год.</i> <i>Заочна – 8 год.</i> Практичні заняття: <i>Денна – 30 год.</i> <i>Заочна – 4 год.</i>
<b>Загальна кількість годин - 120</b>	Ступінь вищої освіти – бакалавр	Самостійна робота: <i>Денна - 49 год.</i> <i>Заочна – 108 год.</i> Індивідуальна робота: <i>Денна форма – 3 год.</i> Тренінг: <i>Денна форма – 8 год.</i>
Тижневих годин: денна форма – 8 з них аудиторних – 4 год.		Вид підсумкового контролю – екзамен

## **2. Мета й завдання вивчення дисципліни «Банківська справа»**

### **2.1. Мета вивчення дисципліни**

Метою вивчення дисципліни «Банківська справа» є формування системи знань у галузі банківництва, засвоєння закономірностей розвитку банківської справи, організації функціонування банківських установ, технологій здійснення банками пасивних та активних операцій, надання банківських послуг та набуття практичних навиків використовувати отримані знання для виконання банківських операцій, пов'язаних з розрахунково-касовим, кредитним та іншими видами обслуговування клієнтів банку, оцінки та аналізу фінансової стійкості банківської установи з метою уникнення фінансових втрат.

### **2.2. Завдання вивчення дисципліни**

Основними завданнями вивчення дисципліни «Банківська справа» є: формування системи знань організації та технології здійснення банками пасивних та активних операцій, надання банківських послуг, сприяння набуттю практичних навичок виконання банківських операцій, пов'язаних з розрахунково-касовим, кредитним та іншими видами обслуговування клієнтів банку, а також формування у студентів теоретичної та методологічної бази, необхідної для наступного оволодіння практикою ведення банківського бізнесу і взаємодії з інститутами кредитної системи країни.

### **2.3. Найменування компетентностей, формування котрих забезпечує вивчення дисципліни:**

- здатність досліджувати тенденції розвитку економіки за допомогою інструментарію макро- та мікроекономічного аналізу, робити узагальнення стосовно оцінки прояву окремих явищ, які властиві сучасним процесам в економіці.

### **2.4. Передумови для вивчення дисципліни**

Перелік дисциплін, які мають бути вивчені раніше: Основи економічної теорії, Фінанси, Бухгалтерський облік, Гроші та кредит, Мікроекономіка, Макроекономіка.

### **2.5. Результати навчання.**

В результаті вивчення дисципліни студенти має можливість повного освоєння теоретичних засад і набуття практичних навиків щодо функціонування банків на території України.

В результаті опанування дисципліни «Банківська справа» студентів повинні оволодіти певним обсягом знань, навичок та вмінь, а саме:

- знати належний рівень знань у сфері фінансів, банківської справи та страхування, розуміння принципів фінансової науки, особливостей функціонування банківських систем, банківської термінології;
- виявляти та аналізувати ключові характеристики банківських систем, оцінювати їх взаємозв'язки з національною та світовою економіками;
- вміти критично осмислювати концептуальні основи економічної теорії, які

стосуються фінансів, банківської справи та страхування й узагальнюють засади й закономірності функціонування та розвитку банківських систем;

- визначати функціональні області та взаємозв'язки між суб'єктами фінансових систем;

- розраховувати основні показники діяльності комерційних банків.

### **3. Програма навчальної дисципліни «Банківська справа»** ***Змістовний модуль 1. Основи організації банківської справи***

#### **Тема 1. Еволюція банківської справи**

Сутність банку з позиції його історичного розвитку. Період зародження банку і банківської справи. Розвиток банківської діяльності у Стародавній Греції. Банківська справа у Стародавньому Римі. Основні етапи розвитку банківської діяльності. Розвиток капіталістичної банківської справи. Банківська система при соціалізмі. Історія розвитку банківської діяльності в Україні. Умови переростання кредитора в банк. Характерні особливості банку як суб'єкта господарювання.

#### **Тема 2. Види банків, порядок їх створення в Україні та організація діяльності банку**

Суть і види банків. Функції банків у ринковій економіці. Правова основа діяльності банків. Поняття та особливості функціонування банківської системи. Універсальні та спеціалізовані банки. Державні банки. Кооперативні банки. Банки з іноземним капіталом. Способи, що використовуються для реорганізації банків.

Порядок створення і реєстрації банків в Україні. Організаційна структура та управління банком. Структура управління банком. Організаційна структура банку. Філії, відділення та представництва банку. Ліцензування банківської діяльності. Реорганізація банків та їх ліквідація: види, вимоги та порядок.

### ***Змістовний модуль 2. Загальні тенденції здійснення банківських операцій***

#### **Тема 3. Операції банків з формування власного капіталу, залучення і позичення коштів**

Загальна характеристика пасивних операцій банків. Банківські ресурси, їх види та класифікація. Економічна сутність та види власного капіталу банку. Власний капітал банку, структура, джерела формування, функції, механізм поповнення. Порядок формування основних складових власного капіталу банку. Статутний капітал банку та порядок його формування. Розмір статутного капіталу (фонду) банківської установи, порядок його регулювання. Резервний капітал, спеціальні фонди і резерви як компоненти власного капіталу банку. Регулятивний капітал та його вплив на формування власного капіталу банку.

Характеристика залучених банківських ресурсів. Суть депозиту і депозитних операцій банків. Вклади до запитання. Депозитні (вкладні) операції банківських установ, їх види та характеристика. Сутність строкових банківських вкладів. Депозитні операції з фізичними особами. Фонд гарантування вкладів фізичних осіб: порядок членства, виплати сум відшкодувань, керівництво. Нові форми і способи залучення депозитів. Процентна політика щодо залучення вкладів (депозитів).

Поняття та класифікація запозичених ресурсів банківських установ. Характеристика запозичених ресурсів банківських установ. Механізм позичання банками тимчасово вільних грошових коштів.

#### **Тема 4. Основи організації кредитних операцій банків**

Активні операції. Характеристика банківських активів. Класифікація банківських кредитів. Кредитні операції банків. Основні принципи та умови кредитування банками клієнтів в сучасних умовах. Форми забезпечення повноти та своєчасності повернення позик. Порядок формування та використання резервів для покриття втрат від кредитної діяльності банків. Ціна банківського кредиту. Плата за кредит. Порядок визначення, нарахування та сплати відсотків. Процес банківського кредитування. Основні етапи процесу банківського кредитування. Суб'єкти та об'єкти кредитування, їх класифікація і загальна характеристика. Економічна та правова робота банків з позичальниками. Кредитна угода, її зміст та значення для організації кредитних відносин. Особливості видачі позик та порядок їх оформлення. Визначення строків та порядок погашення позик. Умови та порядок відстрочки погашення позик.

#### **Тема 5. Розрахунково-касове обслуговування клієнтів банку**

Сутність та структура платіжного обороту. Порядок відкриття та ведення банківських рахунків. Безготівкові розрахунки, їх сутність, значення, класифікація. Способи здійснення платежів при безготівкових розрахунках. Порядок оформлення розрахункових документів та отримання їх банками. Характеристика форм безготівкових розрахунків. Міжбанківські розрахунки в Україні. Основні завдання, функції та принципи організації роботи системи електронних платежів. Організація готівкових грошових розрахунків. Характеристика касових операцій банку. Види та порядок оформлення касових операцій. Особливості зберігання грошових коштів у банку. Поняття, види та характеристика операцій банків з платіжними картками. Порядок видачі та обслуговування платіжних карток.

#### **Тема 6. Діяльність банків у сфері інвестицій**

Банківська діяльність у сфері інвестицій. Зв'язок інвестиційних операцій з позичковими операціями банку. Суть та цілі банківських інвестицій. Інвестиційна політика банківської установи. Сутність та класифікація операцій банків з цінними паперами. Порядок формування портфеля цінних паперів банківської установи. Загальна характеристика діяльності банків на фондовому ринку. Банківські послуги на фондовому ринку. Характеристика видів діяльності банків на ринку цінних паперів: операції з випуску та обігу цінних паперів, комісійна та комерційна діяльність з цінними паперами, послуги щодо зберігання цінних паперів, депозитарний облік та ведення рахунків за операціями з паперами. Емісійні операції банків з цінними паперами: сутність, мета проведення. Інвестиційні операції з цінними паперами.

#### **Тема 7. Банківські операції з іноземною валютою**

Поняття операцій банків в іноземній валюті. Організаційно-правові передумови здійснення валютних операцій. Основні умови, принципи та порядок здійснення валютних операцій банківськими установами. Класифікація операцій банків в іноземній валюті. Загальна характеристика видів валютних операцій банків. Організація торговельних операцій банків в іноземній валюті. Операції банків з організації міжнародних розрахунків. Основні умови та порядок здійснення міжнародних розрахунків. Характеристика основних форм міжнародних розрахунків: банківський переказ, документарне інкасо міжнародний акредитив. Порядок відкриття

та ведення валютних рахунків клієнтів банку. Неторговельні операції банків в іноземній валюті. Операції з купівлі та продажу готівкової іноземної валюти. Здійснення основних видів операцій банків з купівлі-продажу іноземної валюти. Операції з готівковою іноземною валютою. Операції з конвертації готівкової іноземної валюти. Операції банків із торгівлі іноземною валютою на міжбанківському ринку. Основи організації торгівлі іноземною валютою на міжбанківському ринку.

### **Тема 8. Забезпечення фінансової стійкості банку**

Сутність фінансової стійкості банківської установи та способи її забезпечення. Фактори, що визначають фінансову стійкість банку. Значення фінансової стійкості банків для організації грошово-кредитних відносин. Економічні нормативи регулювання діяльності банків. Ліквідність та платоспроможність банку. Фінансові звіти банку та оцінка його діяльності. Прибутковість банку: поняття та оцінка. Нагляд та контроль за фінансовою стійкістю банків.

#### 4. Структура залікового кредиту з дисципліни «Банківська справа»

денна форма навчання

	Кількість годин					Контроль нізаходи
	Лекції	Практичні заняття	Індиві- дуальна робота	Самості- йна робота	Трені- нги	
<i>Змістовий модуль 1. Основи організації банківської справи</i>						
Тема 1. Еволюція банківської справи	2	2	1	5	4	Поточне опитування
Тема 2. Види банків, порядок їх створення в Україні та організація діяльності банку	4	4		4		Поточне опитування
<i>Змістовий модуль 2. Загальні тенденції здійснення банківських операцій</i>						
Тема 3. Операції банків з формування власного капіталу, залучення і позичення коштів	4	4	1	6	4	Поточне опитування
Тема 4. Основи організації кредитних операцій банків	4	4	1	6		Поточне опитування
Тема 5. Розрахунково-касове обслуговування клієнтів банку	4	4		6		Поточне опитування
Тема 6. Діяльність банків у сфері інвестицій	4	4		6		Поточне опитування
Тема 7. Банківські операції з іноземною валютою	4	4		8		Поточне опитування
Тема 8. Забезпечення фінансової стійкості банку	4	4		8		Поточне опитування
<b>Разом</b>	<b>30</b>	<b>30</b>	<b>3</b>	<b>49</b>		<b>8</b>

заочна форма навчання

	Кількість годин		
	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота
<i>Змістовий модуль 1. Основи організації банківської справи</i>			
Тема 1. Еволюція банківської справи	1	-	8
Тема 2. Види банків, порядок їх створення в Україні та організація діяльності банку	1	1	7
<i>Змістовий модуль 2. Загальні тенденції здійснення банківських операцій</i>			
Тема 3. Операції банків з формування власного капіталу, залучення і позичення коштів	1	-	6
Тема 4. Основи організації кредитних операцій банків	1	1	6
Тема 5. Розрахунково-касове обслуговування клієнтів банку	1	-	7
Тема 6. Діяльність банків у сфері інвестицій	1	1	7
Тема 7. Банківські операції з іноземною валютою	1	-	8



Тема 8. Забезпечення фінансової стійкості банку	1	1	8
Разом	8	4	108
			-

## **4. Тематика практичних занять**

### **Денна форма**

#### **Практичне заняття № 1.**

##### **Тема 1. Еволюція банківської справи - 2 год.**

**Мета вивчення теми:** В процесі вивчення теми необхідно засвоїти основні передумови історичного розвитку банківської справи; дослідити розвиток банківської справи у Стародавньому Римі, Греції, Україні.

#### **Питання для обговорення**

1. Сутність банку з позицій історичного розвитку.
2. Банківська справа у Стародавньому Римі.
3. Розвиток банківської діяльності у Стародавній Греції.
4. Історія розвитку банківської діяльності в Україні.

#### **Практичне заняття № 2.**

##### **Тема 2. Види банків, порядок їх створення в Україні та організація діяльності банку – 4 год.**

**Мета вивчення теми:** У ході вивчення теми необхідно з'ясувати сутність, цілі та функції діяльності комерційних банків; розглянути порядок створення та реєстрації банків в Україні; охарактеризувати організаційну структуру банківських установ; розглянути умови та порядок ліцензування, реорганізації та ліквідації банківських установ.

#### **Питання для обговорення**

1. Сутність та види банківських установ.
2. Цілі, принципи та функції діяльності комерційного банку в умовах ринкової економіки.
3. Порядок створення та реєстрації банків в Україні.
4. Ліцензування банківської діяльності.
5. Організаційна структура та управління банком.
6. Реорганізація банків та їх ліквідація.

#### **Практичне заняття № 3-4.**

##### **Тема 3. Операції банків з формування власного капіталу, залучення і позичення коштів – 4 год.**

**Мета вивчення теми:** У ході вивчення теми необхідно з'ясувати сутність, види, функції та джерела формування власного капіталу банку; засвоїти особливості формування резервного фонду банку; зрозуміти сутність та призначення регулятивного капіталу; засвоїти поняття «депозит» і «депозитні операції банків»; з'ясувати відмінності між вкладками до запитання та строковими банківськими вкладками; визначити роль Фонду гарантування вкладів фізичних осіб у діяльності банківських установ; засвоїти механізм позичання банками тимчасово вільних грошових коштів.

#### **Питання для обговорення**

1. Загальна характеристика пасивних операцій банків.
2. Власний капітал банку: сутність, функції, структура, джерела формування.
3. Резервний капітал, спеціальні фонди і резерви як компоненти власного капіталу банку.

4. Регулятивний капітал та його вплив на формування власного капіталу банку.
5. Операції банків із залучення коштів:
  - 5.1. Характеристика вкладів до запитання;
  - 5.2. Особливості строкових банківських вкладів;
  - 5.3. Укладання депозитного договору та встановлення депозитної процентної ставки;
6. Гарантування (страхування) вкладів громадян. Фонд гарантування вкладів фізичних осіб: порядок участі, керівництво.
7. Поняття та класифікація запозичених ресурсів банків.

### **Практичне заняття № 5-6.**

#### **Тема 4. Основи організації кредитних операцій банків – 4 год.**

**Мета вивчення теми:** В процесі вивчення теми необхідно з'ясувати складові банківських активів; розглянути класифікаційні ознаки банківських кредитів; ознайомитися з принципами та умовами банківського кредитування; пізнати форми забезпечення банківських кредитів; ознайомитися з етапами процесу банківського кредитування; засвоїти визначення проценту за кредит та факторів, що його визначають.

#### **Питання для обговорення**

1. Загальна характеристика активних операцій банків.
2. Сутність та класифікація банківських кредитів.
3. Принципи та умови кредитування банками клієнтів в сучасних умовах.
4. Кредитна угода: зміст та значення для організації кредитних відносин.
5. Порядок нарахування та сплати відсотків за користування кредитом.
6. Порядок формування та використання резервів для покриття втрат від кредитної діяльності банків.

### **Практичне заняття № 7-8.**

#### **Тема 5. Розрахунково-касове обслуговування клієнтів банку – 4 год.**

**Мета вивчення теми:** У ході вивчення теми необхідно з'ясувати сутність та структуру платіжного обороту; порядок відкриття та ведення банківських рахунків; розглянути сутність та значення безготівкових розрахунків, порядок оформлення розрахункових документів; з'ясувати завдання, функції та принципи роботи системи електронних платежів; розглянути технологію безготівкових розрахунків з використанням платіжних карток; засвоїти сутність та принципи організації готівкових грошових розрахунків, порядок оформлення касових операцій.

#### **Питання для обговорення**

1. Платіжний оборот: сутність та структура.
2. Безготівкові розрахунки, їх суть, значення, класифікація, принципи організації.
3. Порядок оформлення розрахункових документів і отримання їх банками.
4. Міжбанківські розрахунки в Україні.
5. Система електронних платежів: завдання, функції та принципи роботи.
6. Операції банків з платіжними картками.
7. Зміст та основні завдання роботи банків з готівкового обігу.
8. Характеристика та порядок оформлення касових операцій банку.

## **Практичне заняття № 9-10.**

### **Тема 6. Діяльність банків у сфері інвестицій – 4 год.**

**Мета вивчення теми:** При вивченні питань даної теми необхідно звернути увагу на особливості інвестиційних операцій банків; з'ясувати сутність та цілі інвестиційної діяльності банківських установ; охарактеризувати основні етапи процесу інвестування в цінні папери; розкрити порядок використання банками цінних паперів як предмета застави; зрозуміти сутність професійної діяльності банків на фондовому ринку і її значення для контрагентів фінансового ринку.

#### **Питання для обговорення**

1. Банківська діяльність у сфері інвестування.
2. Сутність та класифікація операцій банків з цінними паперами.
3. Характеристика видів діяльності банків на ринку цінних паперів:
  - 3.1. Операції з випуску та обігу цінних паперів;
  - 3.2. Комісійна та комерційна діяльність з цінними паперами;
  - 3.3. Послуги щодо зберігання цінних паперів;
  - 3.4. Депозитарний облік та ведення рахунків за операціями з цінними паперами.
4. Загальна характеристика діяльності банків на фондовому ринку.
5. Професійна діяльність банків на фондовому ринку.

## **Практичне заняття № 11-12.**

### **Тема 7. Банківські операції з іноземною валютою – 4 год.**

**Мета вивчення теми:** В процесі вивчення теми необхідно з'ясувати зміст поняття операцій банків в іноземній валюті та особливостей їх правового регулювання; засвоїти умови, принципи та порядок здійснення валютних операцій банківськими установами; ознайомитися з організацією торговельних та неторговельних операцій банків в іноземній валюті, торгівлею іноземної валюти на міжбанківському ринку України.

#### **Питання для обговорення**

1. Поняття та класифікація операцій банків в іноземній валюті. Організаційно-правові передумови здійснення валютних операцій.
2. Організація торговельних операцій банків в іноземній валюті.
3. Неторговельні операції банків в іноземній валюті.
4. Операції банків із торгівлі іноземною валютою на міжбанківському ринку.

## **Практичне заняття № 13-14.**

### **Тема 8. Забезпечення фінансової стійкості банку – 4 год.**

**Мета вивчення теми:** У ході вивчення теми необхідно з'ясувати економічну сутність фінансової стійкості банків, фактори впливу на неї, способи її забезпечення; опанувати економічні нормативи регулювання діяльності банків; засвоїти сутність ліквідності та платоспроможності банку; визначити основні інструменти нагляду та контролю за фінансовою стійкістю банків.

#### **Питання для обговорення**

1. Економічна сутність та способи забезпечення фінансової стійкості банку.
2. Характеристика факторів впливу на фінансову стійкість банківської установи.
3. Економічні нормативи регулювання діяльності банків.
4. Ліквідність та платоспроможність банку.
5. Нагляд та контроль за фінансовою стійкістю банків.

## **Заочна форма**

### **Практичне заняття № 1.**

#### **Тема 2. Види банків, порядок їх створення в Україні та організація діяльності банку – 1 год.**

**Мета вивчення теми:** У ході вивчення теми необхідно з'ясувати сутність, цілі та функції діяльності комерційних банків; розглянути порядок створення та реєстрації банків в Україні; охарактеризувати організаційну структуру банківських установ; розглянути умови та порядок ліцензування, реорганізації та ліквідації банківських установ.

#### **Питання для обговорення**

1. Сутність та види банківських установ.
2. Цілі, принципи та функції діяльності комерційного банку в умовах ринкової економіки.
3. Порядок створення та реєстрації банків в Україні.
4. Ліцензування банківської діяльності.
5. Організаційна структура та управління банком.
6. Реорганізація банків та їх ліквідація.

### **Практичне заняття № 2.**

#### **Тема 4. Основи організації кредитних операцій банків – 1 год.**

**Мета вивчення теми:** В процесі вивчення теми необхідно з'ясувати складові банківських активів; розглянути класифікаційні ознаки банківських кредитів; ознайомитися з принципами та умовами банківського кредитування; пізнати форми забезпечення банківських кредитів; ознайомитися з етапами процесу банківського кредитування; засвоїти визначення проценту за кредит та факторів, що його визначають.

#### **Питання для обговорення**

1. Загальна характеристика активних операцій банків.
2. Сутність та класифікація банківських кредитів.
3. Принципи та умови кредитування банками клієнтів в сучасних умовах.
4. Кредитна угода: зміст та значення для організації кредитних відносин.
5. Порядок нарахування та сплати відсотків за користування кредитом.
6. Порядок формування та використання резервів для покриття втрат від кредитної діяльності банків.

### **Практичне заняття № 3.**

#### **Тема 6. Діяльність банків у сфері інвестицій – 1 год.**

**Мета вивчення теми:** При вивченні питань даної теми необхідно звернути увагу на особливості інвестиційних операцій банків; з'ясувати сутність та цілі інвестиційної діяльності банківських установ; охарактеризувати основні етапи процесу інвестування в цінні папери; розкрити порядок використання банками цінних паперів як предмета застави; зрозуміти сутність професійної діяльності банків на фондовому ринку і її значення для контрагентів фінансового ринку.

#### **Питання для обговорення**

1. Банківська діяльність у сфері інвестування.
2. Сутність та класифікація операцій банків з цінними паперами.

3. Характеристика видів діяльності банків на ринку цінних паперів:
  - 3.1. Операції з випуску та обігу цінних паперів;
  - 3.2. Комісійна та комерційна діяльність з цінними паперами;
  - 3.3. Послуги щодо зберігання цінних паперів;
  - 3.4. Депозитарний облік та ведення рахунків за операціями з цінними паперами.
4. Загальна характеристика діяльності банків на фондовому ринку.
5. Професійна діяльність банків на фондовому ринку.

#### **Практичне заняття №4.**

##### **Тема 8. Забезпечення фінансової стійкості банку – 1 год.**

**Мета вивчення теми:** У ході вивчення теми необхідно з'ясувати економічну сутність фінансової стійкості банків, фактори впливу на неї, способи її забезпечення; опанувати економічні нормативи регулювання діяльності банків; засвоїти сутність ліквідності та платоспроможності банку; визначити основні інструменти нагляду та контролю за фінансовою стійкістю банків.

##### **Питання для обговорення**

1. Економічна сутність та способи забезпечення фінансової стійкості банку.
2. Характеристика факторів впливу на фінансову стійкість банківської установи.
3. Економічні нормативи регулювання діяльності банків.
4. Ліквідність та платоспроможність банку.
5. Нагляд та контроль за фінансовою стійкістю банків.

## 7. Тренінг з дисципліни

### Ділова гра «Імітаційний банк»

Під час тренінгу студенти беруть участь у діловій грі.  
Розподіл ролей.

Голова правління: Обов'язки голови: доповідає на загальних зборах учасників з приводу депозитної політики банку.

Правління банку: приймає на розгляд депозитну політику, на основі обґрунтованих пропозицій комітету з управління активами та пасивами.

Комітет з управління пасивами: визначає необхідну кількість залучених ресурсів та можливо-доступну вартість цих ресурсів, затверджує тарифи на депозитні послуги, а опісля прийняття рішення на загальних зборах акціонерів доводить інформацію до персоналу банку.

Інспектори банку. Після поведеного інструктажу, інспектор банку надає депозитні послуги клієнтам.

Клієнт банку (особа, якій все подобається, присутня довіра до банківської установи). Клієнт банку (особа, якій все не подобається, відсутня довіра до банку).

Клієнт банку (особа, яка вперше в банківській установі, нейтральне відношення до банку).

Засідання правління банку напередодні Загальних зборів акціонерів.

Доповідачі: Комітет з управління пасивами доповідає правлінню банку про можливі види депозитів, пропоновані тарифи.

Член правління банку про засоби захисту майбутніх коштів;

Член правління про рекламні заходи, які будуть вжиті у разі прийняття даних пропозицій. Приймається колегіальне рішення, яке буде представлено головою правління на загальних зборах акціонерів.

Загальні збори учасників.

Доповідає голова правління про депозитну політику банку. Питання учасників до голови правління. Відповідає голова та члени правління. Приймається рішення.

Комітет з управління активами і пасивами проводить навчання персоналу з приводу надання депозитних послуг.

Робота фронт-офісу. Інспектори банку обслуговують клієнтів.

Підведення підсумків.

Для ділової гри необхідно підготувати:

1. Оголошення про проведення загальних зборів учасників;
2. Таблички із надписами: голова правління; правління; комітет з управління пасивами; менеджер з продажу банківських послуг; корпоративну форму для працівників банку.

## 8. Самостійна робота студентів

Тематика
Суть кредиту, як економічної категорії. Загальні передумови формування кредитних відносин. Принципи кредитних відносин
Характерна діяльність фінансових посередників
Економічне призначення та переваги фінансового посередництва
Специфічні ознаки банківської системи, які відрізняють її від інших економічних систем
Сучасний механізм грошової емісії в Україні. Проблеми функціонування грошової системи України.

Елементи платіжної системи України. Основні вимоги до платіжних систем. Учасники платіжних систем та їх функції. Види платіжних інструментів. Інструменти безготівкових розрахунків.
Економічна суть кредитних відносин центральних банків з комерційними банками.
Розвиток кредитних відносин НБУ з комерційними банками в Україні.
Призначення та механізми функціонування національної, світової та міжнародних валютних систем.
Регулятивний капітал та його вплив на формування власного капіталу банку.
Методи регулювання грошового обігу НБУ.
Процентна політика банків щодо залучення вкладів (депозитів). Роль депозитів в економічному розвитку суспільства
Послуги комерційних банків України через мережу Інтернет.
Розрахункове обслуговування, ведення рахунку, отримання кредитів, фондові операції та ін.
Перспективи розвитку послуг комерційних банків, пов'язаних з мобільним зв'язком, та тих, що надаються через мережу Інтернет в Україні.
Private-banking: особливості та перспективи розвитку в Україні.
Методи валютного регулювання, їх застосування НБУ. Регулювання валютних курсів, їх методи. Курсова політика НБУ.
Регулювання діяльності банків для забезпечення їхньої фінансової стійкості.
Нагляд та контроль за фінансовою стійкістю банків. Фінансовий моніторинг банківської діяльності.
Напрями зміцнення фінансової стійкості банків та подолання кризових явищ у роботі банківської системи.

## **9. Методи навчання**

У навчальному процесі застосовуються: лекції, практичні заняття, консультації, самостійна робота, робота у групах, метод опитування, тестування, реферування, есе, підготовка і презентація результатів досліджень.

## **10. Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання.**

У процесі вивчення дисципліни «Банківська справа» використовуються такі засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:

- поточне опитування, тестування;
- презентації результатів виконаних завдань;
- оцінювання результатів модульної контрольної роботи;
- оцінювання результатів самостійної роботи студентів;
- наукова дискусія;
- інші види індивідуальних і групових завдань;
- екзамен.

## **11. Політика оцінювання**

*Політика щодо дедлайнів і перескладання.* Для виконання індивідуальних завдань і проведення контрольних заходів встановлюються конкретні терміни. Перескладання модулів відбувається з дозволу дирекції факультету за наявності



поважних причин (наприклад, лікарняний).

*Політика щодо академічної доброчесності.* Використання друкованих і електронних джерел інформації під час контрольних заходів та екзаменів заборонено.

*Політика щодо відвідування.* За об'єктивних причин (наприклад, карантин, воєнний стан, хвороба, закордонне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу з дозволу дирекції факультету.

## 12. Критерії, форми поточного та підсумкового контролю

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Банківська справа» визначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3	Модуль 4	Модуль 5
10%	10%	10%	10%	5%	15%	40%
Поточне опитування	Модульний контроль 1	Поточне опитування	Модульний контроль 2	Тренінг	Самостійна робота	Екзамен
Середнє арифметичне від отриманих оцінок під час занять по темах 1-2	Контрольна робота	Середнє арифметичне від отриманих оцінок під час занять по темах 3-8 – не рідше одного разу на 2 практичні заняття	Контрольна робота	Оцінка за виконання тренінгу (участь у діловій грі)	Середнє арифметичне з оцінок, отриманих за виконання самостійної роботи	Теоретичне питання – 20 балів, 10 тестів – 50 балів, задача – 30 балів.

### Шкала оцінювання:

За шкалою Університету	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90–100	відмінно	<b>A</b> (відмінно)
85–89	добре	<b>B</b> (дуже добре)
75–84		<b>C</b> (добре)
65–74	задовільно	<b>D</b> (задовільно)
60–64		<b>E</b> (достатньо)
35–59	незадовільно	<b>FX</b> (незадовільно з можливістю повторного складання)
1–34		<b>F</b> (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

### 13. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

№	Найменування	Номер теми
1.	Мультимедійний проектор	1–8
2.	Проекційний екран	1–8
3.	Комунікаційне програмне забезпечення (Internet Explorer, Opera, Google Chrome, Firefox)	1–8
4.	Наявність доступу до мережі Інтернет	1–8
5.	Персональні комп'ютери	1–8
6.	Комунікаційне програмне забезпечення (Zoom) для проведення занять у режимі он-лайн (за необхідності)	1–8
7.	Комунікаційна навчальна платформа (Moodle) для організації дистанційного навчання (за необхідності)	1–8
8.	Програмне забезпечення: ОС Windows	1–8
9.	Інструменти Microsoft Office (Word; Excel; Power Point і т. і.)	1–8
10.	Google Forms, Google Sheets	1–8

#### РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Антоненко В. М., Мамченко С. Д., Рогушина Ю. В. Сучасні інформаційні системи і технології: управління знаннями : навч. посібник. Ірпінь : Нац. університет ДПС України, 2016. 212с.
2. Аранчій В. І. Гроші і кредит : навчальний посібник. К. : Ліра. К, 2015. 364 с.
3. Бандурка О. М., Глущенко В. В., Глущенко А. С. Гроші та кредит. Львів : Магнолія, 2015. 368 с.
4. Банківська система : навч. посіб. Л. І. Катан, Н. І. Демчук, В. Г. Бабенко-Левада, Т. О. Журавльова ; за ред. І. М. Мазур. Дніпро : Пороги, 2017. 444 с.
5. Банківська система України: інституційні зміни та інновації : монографія [Л. О. Примостка, М. І. Діба, І. В. Краснова та ін.] ; М-во освіти і науки України, ДВНЗ «Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана». Київ : КНЕУ, 2015. 435 с.
6. Банківська справа: навчальний посібник . Т. Б. Стечишин, Б. Л. Луців. Тернопіль: ТНЕУ, 2018. 404с.
7. Бездітко Ю. М. Грошово-кредитна політика НБУ : навч. посіб. для студентів ден. та заоч. форми навчання спец. 072 "Фінанси, банківська справа та страхування". Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2020. 189 с.
8. Белова І. В. Дослідження грошово-кредитного ринку : навчальний посібник. Суми : Сумський державний університет, 2020. 147 с.
9. Варцаба В. І., Заславська О.І. Сучасне банківництво: теорія і практика : навч. посібник. Ужгород : Видавництво УжНУ «Говерла», 2018. 364 с.
10. Глущенко С. В. Гроші. Кредит. Кредитний ринок : підручник. К. : НаУКМА, 2015. 300 с.
11. Гроші та кредит : підручник / за ред. д.е.н., проф. О. В. Дзюблюка. Тернопіль : ТНЕУ, 2018. 892 с.
12. Гурова К. Д., Шелест О. Л., Колупаєва І. В. Фінанси, гроші та кредит : навчальний посібник. Світ Книг, 2015. 672 с.
13. Демчук Н. І., Довгаль О. В., Владика Ю. П. Банківські операції : навч. посіб. Дніпро : Пороги, 2017. 460 с.
14. Чайковський Я. І. Організація платіжних операцій банків : навчальний

посібник. Тернопіль : ТНЕУ, 2018. 232 с.

15. Шелудько С. А. Міжнародні стандарти банківської справи: навчальний посібник. К.: Видавничий дім «Кондор», 2020. 260 с.

16. Дзюблюк О.В. Еволюція ролі золота у сучасній монетарній системі. *Банківська справа*. 2020. №1. с. 3-26.

17. Дзюблюк О.В. Економічний розвиток і банківський сектор в умовах глобальної пандемічної кризи. *Фінанси України*. 2020. №6. с. 25-56.

18. Дзюблюк О.В. Сучасні аспекти електронних грошей в умовах цифровізації банківського бізнесу. *Вісник Тернопільського національного економічного університету*. 2020. №2. с. 76-93.

19. Офіційний сайт Національного банку України. URL: <https://bank.gov.ua>.

20. Про банки і банківську діяльність : Закон України від 07.12.2000 р. № 2121-III. Дата оновлення 01.01.2019. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>.

21. Про Національний банк України : закон України : прийнятий 20.05.1999 р. № 679-XIV. Верховна Рада України. Офіційний текст. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.

22. Чайковський Я. І. Проблеми та напрямки підвищення ефективності функціонування банківської системи України. *Економічний аналіз* : зб. наук. праць / Тернопільський національний економічний університет; редкол. : В. А. Дерій (голов. ред.) та ін. Тернопіль : Видавничо-поліграфічний центр Тернопільського національного економічного університету “Економічна думка”, 2016. Том 23. № 1. С. 153-160.

23. Dzyublyuk O. Transformation of the banking system in the context of global challenges : monograph / edited by Doctor of Economics, professor, Oleksandr Dzyublyuk. Vienna : Premier Publishing s.r.o. Vienna, 2018. 354 с.

24. Stechyshyn T., Balyant H., Kizyma A. Banking: educational methodical manual. Ternopil: Ternopil National Economic University, 2019. 79 p.

25. Bian B., Haselmann R., Viga V., Weder di Mauro B. (2017). Government Ownership of Banks and Corporate Innovation, 50 p.

26. Ernani T., and Zeidan R. (2016). The life-cycle of national development banks: The experience of Brazil's BNDES, *The Quarterly Review of Economics and Finance*, 62, 97–104.

27. Musacchio A., Lazzarini S., Makhoul P. and Simmons E. (2017). The Role and Impact of Development Banks. A Review of their Founding, Focus, and Influence. Brandeis International Business School, 84 p.

28. Public development banks: towards a better model. (2017). A Eurodad discussion paper co-sponsored by Afrodad and Latindadd, 32 p.

29. World Bank: Investing in Urban Resilience Can Save the World's Cities Billions Each Year and Keep Millions out of Poverty. 12.10.2106. URL: <https://www.worldbank.org/en/news/press-release/2016/10/12/world-bank-investing-in-urban-resilience-can-save-the-worlds-cities-billions-each-year-and-keep-millions-out-of-poverty>.

30. Global Outlook for Banking and Financial Markets.

URL: <https://www.ibm.com/downloads/cas/5DEMLZBL>.

31. Закон України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» від 12 липня 2001 року N 2664-III // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – №1. – Ст.1.

32. Баленчук П. Д. Банківське право: українське та європейське: навч. посібник / П. Д. Біленчук, О. Г. Диннік, І. О. Лютий, О. В. Скороход; [За ред. П. Д. Біленчука]. – К.: Атіка, 1999. – 400 с.

33. Вовчак, О.Д. кредит і банківська справа : [підручник] / О.Д. Вовчак, Н.М. Рудишин, Т.Я. Андрейків. – К.: Знання, 2008. – 564 с.
34. Кириченко О.А. Банківський менеджмент / Кириченко О.А., Гіленко І.В., Роголь С., Сиротян С.В., Немой О. : [навч. посіб.]. – К.: Знання-Прес, 2006. – 438 с.
35. Костюченко О.А. Банківське право: Банківська система. Національний банк. Банківський нагляд: [підручник] / О.А. Костюченко. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 416 с.
36. Петрук О.М. Банківська справа / [за ред. д.е.н., проф. Ф.Ф. Бутинця] : [навч. посіб.]. – К.: Кондор, 2009. – 464 с.
37. Петрук О. М. Банківські операції : [підручник]. / А.М.Мороз, М.І.Савлук, М.Ф.Пуховкіна та ін.; [За ред. д-ра економ. наука, проф. А.М.Мороза]. – К. : КНЕУ, 2000. – 384 с.
38. Сухарський В. С. Ощадно-банківська справа : [посібник] / В. С. Сухарський, В. В. Сухарський. – [2-ге вид., допов. та перероб.] – Тернопіль : Астон, 2003. – 464с.
39. Білуха Т. М. Фінансовий контроль : теорія, ревізія, аудит / Білуха Т. М., Микитенко Т. В. – К. : Українська академія оригінальних ідей. – 2006. – 888 с.
40. Вовчак О.Д. Банківська інвестиційна діяльність в Україні / [монографія]. – Львів: Вид-во Львів. комерційної академії, 2005. – 544 с.
41. Вовчак О.Д., Руцишин Н.М. Банківська справа: [навч. посібник]. - Львів: „Новий Світ – 2000”, 2008. – 560с.
42. Вовчак О.Д., Скаско О.І., Стасів А.М. Банківський нагляд. – Львів: „Новий Світ-2000”, 2005. – 472с.
43. Вовчак О.Д., Шпаргало Г.Є., Андрейків Т.Я. Платіжні системи. - К.: Знання, 2008. – 247с.